

1. Yhteishankkeen rahoitus ja hankekumppanit

1.1. Hankkeen rahoitustiedot

Diaarinumero: 976/2006

5.3.2007

Fimos-tunnus: 113263

Hakija: Suomussalmen kunta (Y-tunnus 0189925-7)
Viite: Hakemus 10.7.2006, päivitetty versio 31.8.2006 ja 2.2.2007
Hankkeen nimi: Vienan silta – työpajoja, matkailua, kulttuuria
Toimenpidekokonaisuus: 2.2, rajanylittävän yhteistyöluokka 1: yhteishanke
Toteuttamisalue: Ylä-Kainuu ja Vienan Karjala
Kehittämishankkeen
vastuullinen toteuttaja: Suomussalmen kunta
Myönnetty määräraha:

Pohjois-Pohjanmaan liitto on myöntänyt Vienan silta – työpajoja, matkailua, kulttuuria -hankkeelle ajalle 1.11.2006 – 31.12.2007 Euroopan aluekehitysrahaston varoista **kehittämisosiolle** 50,23 prosenttia hankkeen hyväksytyistä nettokustannuksista, kuitenkin enintään 80 301 € ja sisäasiainministeriön hallinnonalan kansallista vastinrahoitusta 21,41 prosenttia hankkeen hyväksytyistä nettokustannuksista, kuitenkin enintään 34 220 € sekä hankkeen **investointiosiolle** (Domnan Pirtin investoinnit) 50,00 prosenttia hankkeen hyväksytyistä nettokustannuksista, kuitenkin enintään 19 500 €.

EAKR -avustus on myönnetty Euroopan aluekehitysrahastosta komission päätöksellä 2000 CB 16 0 PC 020 (Komission päätös Suomen ja Karjalan tasavallan välillä toteutettavan Euregio Karelia Naapurisuusohjelma yhteisöaloiteohjelman hyväksymisestä) Euregio Karelia Naapurisuusohjelmalle osoitetusta rahoitusosuudesta.

Kansallinen vastinrahoitus on myönnetty sisäasiainministeriön 20.1.2005 Dnro SM-2001-01579/Ha-63 päätöksellä vuoden 2005 valtion talousarvion momentilta 26.98.62.1 osoittaman myöntämisvaltuuden perusteella. (EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta, arviomääräraha) osoittaman myöntämisvaltuuden perusteella.

Hankkeen Interreg –osuutta täydentää TACIS –rahoitussopimus. TACIS –rahoitusta koskevan sopimuksen on laatinut Euroopan komission Venäjän delegaatio (The Delegation of the European Commission to Russia). Hakija on allekirjoittanut delegaation laatiman sopimuksen 30.5.2007.

1.2. Hankkeen yhteistyökumppanit ja muut rahoitukseen osallistuvat

Hankkeen yhteistyökumppanit

Metsähallitus / Pohjanmaan luontopalvelut	4000 + 4000 € laskenn.	Interreg
HUMAK Haapaveden yksikkö	250 + 250 €	Interreg ja Tacis
Kostamuksen kaupunki, Venäjän Federaatio	10.000 €	Tacis
OY Transpi Ltd	250 €	Tacis
Karjalan Tasavallan Opetusministeriö	7 000 €	Tacis
Juminkeko Säätiö	250 €	Tacis
Kainuun Museo	oma työpanos	Interreg

Hankkeen omarahoituksen kerryttämiseen osallistuneet tahot (Interreg):

Suomen Opetusministeriö	10.000 €
Väinölä Säätiö	2.000 €
AEA Wood Ltd	100 €
Upitrek	100 €
Arolan Maatila- ja Erälomat	100 €
Martinselkosen eräkeskus	100 €
Ultima Taiga	50 €

Hakijan eli Suomussalmen kunnan rahoitusosuus Interreg –osiossa rahoitussuunnitelman mukaan: Kehittämisosiossa rahallista: 9 941€ ja laskennallista 15 140 €, yht. 25 081€. Investointiosuuden kuntarahoitusosuus oli 19 500 €. Kunnan rahoitusosuus hankkeen Interreg –osiossa siis yht. 44 581 €. Hankekumppaneiden ja omarahoituksen kerryttämiseen osallistuneiden rahoitus on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

2. Tiivistelmä yhteishankkeen tavoitteista

Hankkeen tavoitteena oli hankealueen yhteiseen kulttuuriperintöön nojautuen kehittää luonto- ja kulttuurimatkailun edellytyksiä vahvistamalla paikallisia rakenteita. Hankkeen tekee ajankohtaiseksi ja sille luo jatkuvuutta se, että Vuokkiniemen kylän luoteispuolelle Vienan Karjalassa, Suomen rajalle, on perustettu suuri luonnonsuojelualue, Kalevalan kansallispuisto, ja vastaavasti Suomen puolelle Suomussalmen kunnan itäosaan on perusteilla luonnonsuojelu-aluekokonaisuus, Kalevalapuisto. Nämä alueet luovat uuden toimintakentän ja mahdollisuuden matkailulle, joka kuitenkin edellyttää paikallisen osaamisen ja olosuhteiden kehittämistä.

1. Hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli kahden näkyvän rakennuksen kunnostaminen toiminnallisiksi mutta myös symbolisiksi keskuksiksi. Vuokkiniemessä kunnostetaan hankkeen Tacis –osiossa kylän entinen koulu nuorten työpajatoiminnan tiloiksi. Se tulee palvelemaan myös kyläläisiä kylätalona ja matkailuneuvontaa. Siihen varataan tilat perustettavan Kalevalan kansallispuiston ensimmäistä infopistettä ja puistoa esittelevää näyttelyä varten.
2. Suomussalmen vienalaiskylässä, Kuivajärvellä, kunnostetaan Domnan Pirtti –niminen karjalaistyyppinen rakennus ajanmukaiseksi matkailua palvelevaksi rakennukseksi. Hankkeen aikana Pirtille laaditaan korjaus- ja käyttösuunnitelma sekä toteutetaan sen toiminnan ja rakennuksen kunnan kannalta välttämättömät korjaus- ja muutostyöt. Tarkoituksena on, että tulevaisuudessa Domnan pirtti palvelee kulttuuri- ja retkeilykeskuksena, jossa kahvila- ja ruokailumahdollisuus, kun taas majoitustilaa Kuiva- ja Hietajärvellä tarjoaa Kajaanin Ortodoksisen Seurakunnan omistama Onttoni Miihkali –kurssikeskus, joka on remontoitu ryhmien majoitustilaksi.
3. Toisena keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa ja vakinaistaa nuorten työpajatoiminta Vuokkiniemessä yhteistyössä Suomussalmen Hanslankarit –työpajan ja Haapaveden Opiston HUMAK:n kanssa.
4. Yhdet näkyvät, yhteiset kulttuuritapahtumat sekä Vuokkiniemessä että Suomussalmella, teemana Taitajat tapaavat. Näiden ja muun kulttuurivaihdon tarkoituksena on, että niin henkisten kuin aineellisten alojen taitajat Vuokkiniemestä, Suomussalmelta ja Suomussalmen vienalaiskylästä tapaavat ja voivat muodostaa yhteyksiä. Alueiden kulttuuriset mahdollisuudet, ihmisten taidot ja alueiden vetovoimatekijät tulevat tunnetummiksi, mikä palvelee niin alueen asukkaista yleensä kuin matkailualaa erityisesti. Kulttuuritoiminta tuo alueille viihtyisyyttä, uusia ideoita ja vireyttä
5. Suomen puolen Kalevalapuiston alueita yhdistävän, matkailijoita ja retkeilijöitä palvelevan Itärajan retkeilyreitit tilasta, linjauksesta ja kehittämisestä tehdään reittiselvitys. Selvitys antaa Metsähallitukselle ja paikallisille matkailuyrittäjille pohjaa palvelujen kehittämiseen vahvistaen siten paikallisten matkailuelinkeinojen kehittymistä.

Hankkeen ulkopuolella, rinnakkaisesti ja yhteistyössä hankkeen kanssa, Vuokkiniemen kylätalon peruskorjaukseen osallistuu työvoimapolitiisena koulutuksena Työministeriön lähialuevaroilla toteutettava hirsityökurssi.

3. Hankkeen Interreg -osion toteutus

3.1. Domnan Pirtin kunnostus

Domnan Pirtin kunnostus- ja huoltotyöt suoritettiin kunnan palkkaamin kahden kirvesmiehen voimin matkailusesongin ulkopuolella huhti - kesäkuussa ja loka-marraskuussa, yht. n. 3 kuukauden ajan. Työt toteutettiin tarvekorjauksia varten tehdyn suunnittelun pohjalta, johon osallistui kunnan teknisten palvelujen lisäksi Kainuun Museon rakennustutkija Päivi Tervonen, kunnan matkailusihteeri, valaistussuunnittelun osalta ostopalveluna rakennusarkkitehti Kari Tervo sekä Marianne Hemgård. Varsinaisia korjaus- ja käyttösuunnitelmia ei siis toteutettu. Työnjohto sekä kunnostustyöhön liittyvät sähkö- ja LVI -työt toteutettiin kunnan oman henkilökunnan turvin ja nämä kustannukset sisällytettiin kunnan laskennalliseen osuuteen. Kaikki laite- ja rakennusmateriaalihankinnat ja näihin liittyvät asennus- ja maansiirtotyöt sisältyvät hankkeen investointiosioon.

Keväällä ennen matkailukautta tehdyt työt käsittivät rakennuksen kuntoon ja käyttökelpoisuuteen liittyvät kiireisimmät työt. Keittiön varustelun osittainen uusiminen, keittiön lattian ja kaapistojen korjaus ja maalaus sekä yläkerran yhteismajoitustilan muuttaminen näyttely- ja seminaarilaksi olivat näkyvimät työt.

Syyskuussa tehdyn loppukatselmuksen perusteella jatkettiin syksyllä kunnostus- ja investointitöillä, jolloin myös Domnan Pirtin toiminnasta kesällä vastanneen yrittäjän kokemukset ja näkemykset Pirtin kehittämisestä voitiin otettiin huomioon. Kunta teetti myös Domnan Pirtin jätevesisuunnitelman. Tämän suunnitelman edellyttämien investointien kustannukset jätevedenpuhdistuksen ajanmukaistamisesta osoittautuivat huomattavasti alhaisemmiksi kuin alkuperäiset kustannuslaskelmat. Tästä syystä päädyttiin hankehakemuksen muutoshakemukseen jätevedenpuhdistuksen sisällyttämiseksi uudestaan hankesuunnitelmaan, koska hankkeen budjetti siihen antoi mahdollisuuden.

Muutostöiden jälkeen Domnan Pirttiin jäi 5 kpl kahden ja kolmen hengen majoitushuonetta ja yläkertaan muodostui pieni näyttelytila. Palo- ja terveystarkastukset on tehty ja näiden lausunnoissa vaaditut toimenpiteet on suoritettu.

Domnan Pirtin riveykseen liittyen arkkitehti Kari Tervo piti luennon ja käytännön harjoitukset KAO:n korjausrakentamisen 4:lle opiskelijalle.

Samaiseen KAO:n Suomussalmen kurssiin liittyvästä projektipäällikkö piti 3 luentoa korjausrakentamisen yleisistä periaatteista. Osallistujia luennoilla oli 12 kurssilaista.

Domnan Pirtin yläkerran näyttelytila. Kuva A. Rissanen

Liitteet: Kunnostus- ja huoltotoimenpiteet Domnan Pirtissä 15.4.-16.11.2007 - Työmaakertomus

3.2. Yhteinen matkailun toimintamalli Kuivajärvellä

Kuiva- ja Hietajärven kylän alue on ensimmäisenä Suomessa määritelty maisemansuojelualueeksi. Matkailullisesti kylä on mielenkiintoinen vienankarjalaisen kulttuurinsa takia. Kuivajärvi on myös Itärajan retkeilyreitit toinen päätepiste. Kylässä sijaitsee kaksi suurempaa majoitustilaa, Kajaanin Ortodoksiseurakunnan Onttoni Miihkali –keskus ja Domnan Pirtti. Kummatkin ovat, etenkin talvisin vajaakäytössä. Mahdollisuudet suurempien ryhmien majoittamiseksi Kuivajärvellä on Domnan Pirtin ryhmämajoitustilojen poistumisen jälkeen vain Onttoni Miihkali -keskuksessa.

Yhteyttä Kajaanin Ortodoksisen seurakuntaan yhteistyön aikaansaamiseksi on pidetty koko kevään ja syksyn. Vihdoin lokakuun 31. päivänä Suomussalmen kunnan ja Ortodoksiseurakunnan edustajat tapasivat pohtiakseen yhdessä kiinteistöjensä ja yleensä Kuiva-Hietajärven matkailun kehittämistä. Marraskuun 22. pv sovittiin Metsähallituksen, Suomussalmen kunnan ja Kajaanin seurakunnan edustajan kanssa hankkeen puitteissa tehtävistä toimenpiteistä:

- 1) Sitoutuminen matkailuyhteistyöhön ja palvelujentarjoajien työnjaosta
- 2) Kuivajärvi –esitteen painamisesta
- 3) Pyrkimyksestä viitoittaa Veihtivaarantie metsäautotienä (Metsähallitus?)
- 4) Esitys kunnalle aloitteen tekemiseksi Ympäristökeskukselle sinilevän vaivaaman Kuivajärven tilan kohentamiseksi.

Suomussalmen kunnanhallitus käsittelee sitoumusta kokouksessaan 8.1.2008

Liitteenä: sitoumus yhteistyöstä

3.3. Itärajan retkeilyreitti

Selvitystyö Itärajan retkeilyreitit potentiaalista ja kehittämistarpeesta annettiin kilpailutuksen jälkeen Ekointernet Oy:lle. Selvitystyön tekijä, tutkija Heikki Susiluoma on tutustunut koko reittiin sekä haastatellut matkailuyrittäjiä ja asiantuntijoita ja esitellyt selvitystyötä matkailuyrittäjille Metsähallituksen isännöimässä seminaarissa. Selvitystyöhön liittyen Ekointernet teki syksyllä nettikyselyn, jonka markkinointi onnistui hyvin. Vastauksia kyselyyn tuli 1 800 ja näin kysely toimi samalla myös oivallisena reitin markkinointivälineenä. Valmisteleva keskustelutilaisuus matkailuyrittäjien kanssa järjestettiin 12.10.2007 Kajaanissa.

Selvitys toimii Itärajan reitin tulevaisuutta koskevan päätöksenteon pohjana. Välittömiä toimenpiteitä ovat reitin huonojen pitkospuuosuuksien kunnostaminen kesällä 2008. Retkeilyreittiä markkinoidaan myös Kuivajärvi -esitteessä. Suomussalmen kunta on teettämässä kunnan eteläosista retkeilykartan,

jonka tarve tuli selvityksessä hyvin ilmi. Metsähallitus pyrkii myös edistämään yhteistyötä reitin käyttäjien kanssa selvityksessä mainitun ”reittiyhteisön” syntymiseksi. Kaiken kaikkiaan reitin kehittämiseksi tarvitaan määrätietoista kehittämistyötä, johon reitin ylläpitäjä Metsähallituksen luontopalvelut on valmis, kutsuen muita toimijoita yhteistyöhön.

Selvitystyön raportti luovutettiin tilaajalle sopimuksen mukaisesti 31. 10.2007 ja keskustelutilaisuus raportista ja siitä seuraavista mahdollisista toimenpiteistä järjestettiin matkailuyrittäjille ja muille osapuolille 3.12.2007. Tilaisuuteen osallistui 19 henkeä. Raportista annettiin myös lehdistötiedote.

Liite: Tiivistelmä Itärajan retkeilyreitin loppuraportista

3.4. Näyttely Kalevalapuistoista, Itärajan retkeilyreitistä ja Kuivajärven matkailuesite

Pääosin Metsähallituksen työntekijöiden voimin tuotettiin hankkeen puitteissa materiaalia tulevaan Kalevalapuistoparia ja Itärajan retkeilyreittiä esittelevään kiertävään näyttelyyn, jonka pääpaikkana tulee olemaan Domnan Pirtti Kuivajärvellä. Näyttely ei ehtinyt valmistua hankkeen aikana, mutta perustyö on tehty. Näyttelyaineisto on koottu siten, että näyttelyn kieli on suomi ja venäjä ja erikseen tehtävässä ja jaettavassa esitteessä teksti kuvineen on myös ruotsiksi ja englanniksi. Näin esite toimisi sekä näyttelyn käänöksenä että itsenäisenä esitteenä.

Kuiva-Hietajärveä ja sen palveluita ja Itärajan retkeilyreittiä matkailijoille esittelevää esitettä painettiin neljällä kielellä (suomeksi ja englanniksi 2 000 kpl kutakin , ruotsiksi ja venäjäksi 1 000 kpl kutakin).

3.5. Muu rajan ylittävä yhteistyö matkailun kehittämiseksi

KALEVALAN KANSALLISPUISTO, VUOKKINIEMEN KYLÄ JA LUONTOMATKAILU
Vuokkiniemessä 4. joulukuuta 2007 järjestetyn seminaarin tarkoituksena oli vahvistaa Vuokkiniemeä Kalevalan kansallispuiston isäntäkylänä. Tavoitteena oli löytää toimintatapoja ja rajan ylittäviä yhteistyömuotoja jotka palvelevat luontomatkailun kehittämistä ja kylän rakenteita. Seminaariin osallistui 47 matkailuyrittäjää Venäjältä ja Suomesta, kansallis- ja luonnonpuistojen, hankepartnereiden ja muiden organisaatioiden edustajia sekä matkailuelinkeinosta kiinnostuneita Vuokkiniemeläisiä.

Liite: Seminaarin ohjelma.

3.6. Syrjäytymisen estäminen – Suomussalmen nuoret ja työpajatoiminta Vuokkiniemessä

Työpaja Hanslankareiden ohjaajat ovat käyneet Vuokkiniemessä maaliskuussa 2007 yhdessä HUMAK Haapaveden kampuksen lehtorin ja opiskelijoiden kanssa. Muun muassa he osallistuivat asiantuntijoina tulevan kylätaloon sijoitettavien työpajatilojen suunnitteluun ja Vuokkiniemen työpajojen opetussuunnitelman perusteiden valmisteluun sekä HUMAK:n kesätoiminnan suunnitteluun. Vuokkiniemen työpajaohjaajat ja 5 nuorta kävivät tutustumassa Hanslankareiden toimintatapoihin Suomussalmella syksyllä, 29.-31.10.2007. Kolmipäiväisen vierailunsa aikana he ehtivät myös suunnitella tulevia Tacis -osiossa toteutettavia työpajakoulutuksia Vuokkiniemessä. He myös valmistelivat mm. kanteleenrakennuskurssia miettimällä tarvittavien rakennustarpeiden hankintaa ja käsittelyä sekä soidinrakennuksessa tarvittavien työkalujen valmistusta soidinrakentaja Ari Tykkyläisen kanssa. Tämä yhdessä Kirkonkylän koulun kanssa yhteistyössä toteutettu tilaisuus antoi mahdollisuuden myös koululaisten ja työpajanuorten tapaamiseen/kohtaamiseen. Hanslankareiden työpajan nuorten innostaminen toimintaan mukaan ei ole onnistunut.

HUMAK Haapaveden kampuksen lehtori ja 4 opiskelijaa jatkoivat Vuokkiniemen työpajojen opintosuunnitelman valmistelua Vuokkiniemen työpajaohjaajien ja viranomaisten kanssa 28.-30.5.2007. Opiskelijat jatkoivat vielä työssäoppimisjaksona 3 viikkoa Vuokkiniemen nuorten ja lasten kesätoiminnan vetäjinä. Tällä työssäoppimisjaksollaan opiskelijat ja paikalliset nuoret saivat kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä.

3.7. Kulttuurivaihto - VIENANKARJALAISET JA KAINUULAISET TAITAJAT TAPAAVAT

Vienan sillan juhlit Suomussalmella 29.6.-1.7.2007

- Tanssia - käsitöitä - laulua - musiikkia - teatteria - ystävyyttä

Mahdollisuus vienalaisiin veneenrakennustaitoihin tutustumiseen oli Ämmänsaaren torilla koko juhlia edeltävän viikon. Tilaisuutta käyttikin hyväksi arviolta kolmesataa kiinnostunutta. Taito Malinen Jyskyjärveltä poikansa Evgenin kanssa apunaan Aulis Lehto Suomussalmelta rakensivat torilla perinteisen puuveneeseen, jonka huutokauppakin Jätjänpuistossa herätti suurta kiinnostusta. Huutokauppaa edelsi veneen perinteinen saattaminen juhlakulkueessa rakennuspaikalta veneenlaskupaikalle.

Rankkasade verotti perjantai-illan ”Rajamaan musiikkia” -ohjelman yleisöä, mutta tunnelma kohosi paikalle jääneiden parissa sitäkin korkeammalle. Yht. n. 150 kävijää.

Lauantain kyykkäkisassa voiton ja kiertopalkinnon vei Kalevalan joukkue. Käsityöntaitajia oli kummaltakin puolen rajaa sekä Vuokkiniemen tyttöjen ja poikien työpajat esittäytyivät. Karjalan Gornitsa, Vuokkiniemen Martat sekä Sanelma ja Kalle vastasivat mukaansa tempaavasta ja

monipuolisesta ohjelmasta Suomussalmen eläkeläisten ja Venäjäseuran vastatessa kahvi- ja muonapuolesta. Lauantaina eri ohjelmanumeroita kävi seuraamassa arviolta yhteensä 450 henkilöä. Sunnuntain Narikkaranta-ohjelma Kotiseutumuseolla kirkonkylässä oli järjestetty yhteistyössä kunnan kulttuuritoimen kanssa. Ohjelmassa oli piispajärveläisten harrastajanäyttelijöiden esitys Elämäntapaus sekä vienalaisten lauluesitykset ja tanssittamiset. Riitta Nykänen haastatteli Vuokkiniemen naisia kylän elämästä ja hankkeen taustoista ja vaiheista. Yleisöä n. 200 henkeä.

Vuokkiniemen praasniekka ja Vienan sillan juhlat 3.-5.8.2007

Vienan sillan juhlat täydensivät kylän perinteistä praasniekkaa. Perjantai-illan musiikkiannista koulun juhlasalissa vastasi Volkswagen-yhtye Joensuusta ja n. 40 henkinen yleisö innostui tanssimaan. Lauantain pääjuhla Kotiseutumuseon pihalla sisälsi monipuolista ohjelmaa; laulua, tanssia ja puheita. Käsityön taitajien töitä oli esillä runsaasti – niin paikallista ja Kostamuksesta kuin Suomussalmeltakin. Vuokkiniemen lasten ja nuorten ohjelmaosuus kasvoi loppua kohden ja ilahdutti yleisöä suuresti. Iltapäivän kyykkäkisaan osallistui neljä joukkuetta; Kalevalan, Vuokkiniemen, Suomussalmen joukkueet ja yksi sekajoukkue hankeväkeä kisasi riemullisesti. Voiton sekä Vienan sillan kiertopalkinnon vei Kalevalan mestarijoukkue. Peli innosti kyläläisiä jatkamaan tätä perinteistä leikkiä jatkossakin.

Kalevalan Kansanteatteri keräsi salin täpötäyteen yleisöä esittämällä näytelmän "Kajahuta laulu, karjalaini", joka huumorilla ja syvällisellä otteella kosketteli elämän vaikeitakin kysymyksiä. Tämä Leo Närjän kirjoittama ja vienankarjalaksi käännetty näytelmäesitys liikutti jokaisen mieltä. Ohjaus oli Valentina Saburovan. Illalla tanssittiin Kotiseutumuseon kentällä auringonlaskuun asti.

Sunnuntaiamuna kansa kerääntyi jumalanpalvelukseen kirkkoon.

Liitteet: Juhlien ohjelmat, juliste

Kuvat Kari Seppänen: Yleisöä Narikkarannassa.

Veneensaatto torilta vesillelaskupaikalle

4. Hankkeen tulokset

4.1. Domnan Pirtti ja matkailun toimintamalli Kuivajärvellä

Hankkeen puitteissa tehdyt Domnan Pirtin kunnostus- ja huoltotyöt sekä investoinnit varmistavat sen säilymisen ja toimintakelpoisuuden vuosiksi eteenpäin. Jätevedenpuhdistus on ajanmukaisella tasolla. Pirtissä on nyt paremmat edellytykset järjestää tapahtumia ja näin kehittää matkailua Kuivajärvellä.

Suomussalmen kunnan, Kajaanin Ortodoksisen seurakunnan ja Metsähallituksen solmiman yhteistyösopimuksen ansioista ohjelmanpalvelujen tuottajat ja muut tapahtumien järjestäjät voivat tehokkaammin hyödyntää Kuivajärven matkailupalveluja. Tämä koskee erityisesti Domnan Pirtin ja Onttoni Miihkali –keskuksen välistä yhteistyötä ja työnjakoa. Sopimus antaa myös hyvät edellytykset matkailupalvelujen yhteiseen kehittämiseen jatkossakin.

Hankkeessa tuotettu esite Kuiva- ja Hietajärvestä, Suomussalmen vienalaiskylistä neljällä kielellä osaltaan markkinoi kyliä ja niiden palveluja sekä Itärajan retkeilyreittiä matkailijoille.

Suomussalmen kunnassa on valmisteilla hankehakemus sinilevän vaivaamien pienvesistöjen kunnostamiseksi. Kuivajärvi sisältyy hankkeeseen.

Metsähallituksessa harkitaan Veihtivaaran kautta kulkevan metsäautotieyhteyden viitoittamista Kuhmontieltä Vartiuksessa ja Liekinvaarassa. Yhteys mahdollistaa ainakin kesäaikaan ”rengastien” Kuivajärvelle, joka on 20 km pitkän pistotien varressa. Vartiuksesta ja Kuhmon suunnasta matka lyhenee myös huomattavasti Veihtivaaran kautta kuljettaessa. Metsätie on hyväkuntoinen, mutta sen talviauraukseen Metsähallitus ei voi sitoutua. Tien muuttaminen yleiseksi tieksi lienee tällä hetkellä utopistista.

Liite: Suomussalmen vienalaiskylät, Kuiva- ja Hietajärvi –esite

4.2. Itärajan retkeilyreitin selvitys

Selvitys Itärajan pitkän reitin mahdollisuuksista antoi hyvän pohjan Metsähallituksen päätöksenteon ja myös kunnan matkailustrategian tueksi. Reitillä on potentiaalia kohota tunnetuksi ja suosituksi retkikohteeksi. Selvitys päättyy suosittamaan reitin kehittämistä niin kokonaisuutena kuin mahdollisesti erillisinä lyhyempinä osina joidenkin palvelujen tai kylien lähistölle. Reitin kehittämiseksi selvityksessä ehdotetaan yhteistyötä Metsähallituksen ja luontomatkailusta elantoa etsivien yrittäjien kesken. Selvittäjä suosittaa perustettavaksi ”reitti yhteisöä” jakamaan vastuuta reitin tulevaisuudesta ja

viemään kehitystä eteenpäin. Tulosten perusteella Metsähallitus haluaakin kutsua reitin mahdollisuuksista kiinnostuneita tahoja pitkäjänteiseen tuotekehitysprojektiin.

Ensi vuonna Metsähallitus kunnostaa reittiä pohjoisosistaan, lähinnä Vieremänsuon ja Martinselkosen suo-osuuksilla. Suomussalmen kunta teettää alueesta retkeilykartan. Metsähallituksen luontopalvelut sitoutuu hankkimaan reitin suunnitelmalliseen kehittämiseen resursseja niin hankkeiden kuin normaalin luontopalvelujen rahoituksenkin kautta.

4.3. Kulttuurin, matkailun ja yrittämisen tietotaitoverkko

Hankkeen puitteissa järjestetyn kulttuurivaihdon seurauksena ihmiset ovat tulleet tutuiksi ja rakentaneet omaehtoisia yhteistyökuvioita rajan yli. Vuokkiniemen seminaariin osallistuneet nykyiset ja tulevat, paikalliset ja kansainvälisesti toimivat matkailuyrittäjät tunnistavat perustetun kansallispuiston tuomat mahdollisuudet ja vaatimukset. Lisäksi he tuntevat paremmin toistensa toimintatapoja, mikä luo pohjaa yhteistyölle. Eri paikkakunnilta olevien yrittäjien toivomukset palvelujen ja rakenteiden kehittämiseksi ovat tiedossa.

4.4. Syrjäytymisen ehkäisy – nuorten väliset yhteydet rajan yli

Vuokkiniemeläiset työpajanuoret ovat tutustuneet Hanslankarit-nuoriin tutustumiskäyntiensä yhteydessä. Hanslankareiden nuoria ei ole onnistuttu motivoimaan tutustumaan Vuokkiniemen työpajoihin paikan päällä.

5. Hankkeen hallinnointi

5.1. Ohjausryhmä

Ohjausryhmän kokoonpanon vahvisti Pohjois-Pohjanmaan liitto rahoittajien esityksestä.

Pekka Kempainen	Suomussalmen kunta,	puheenjohtaja
Kerttu Härkönen	Metsähallitus	varapuheenjohtaja
Nikolai Bigun	Kostamuksen kaupunkipiiri,	varapuheenjohtaja
Ilmari Schepel	Suomussalmen kunta	
Riitta Nykänen	Metsähallitus	
Matti Strömmer	HUMAK, Haapaveden koulutusyksikkö	
Markku Nieminen	Juminkeko Säätiö	
Ari Saastamoinen	Matkailuyrittäjä	
	varajäsen: Suvi Tauriainen	Matkailuyrittäjä
Lilja Veseljova	Kostamuksen kaupunki / Vuokkiniemen kylähallinto	

varajäsen: Svetlana Remsu Vuokkiniemen kylä
 Helge Itkonen Suomussalmi, Ala-Vuokki
 Ohjausryhmän tonimtaan osallistuivat lisäksi:
 Minna Kaikkonen Kainuun maakunta-kuntayhtymä, rahoittajan yhteyshenkilönä
 Päivi Tervonen Kainuun Museo, asiantuntijajäsen, kutsuttu tarvittaessa kokouksiin.

Matti Strömmerin siirtyessä HUMAK:in palveluksesta muihin tehtäviin, hänen sijaisekseen/varajäsenekseen nimettiin HUMAK:n esityksestä työpajayhteistyöstä vastaava lehtori Marja Vatjus-Suni.

Ohjausryhmä on kokoontunut hankkeen aikana 4 kertaa sekä kerran sen jälkeen hankkeen loppuraporttia käsittelemään. Kokouksista yksi järjestettiin Vuokkiniemessä ja yksi Kuivajärvellä, Domnan Pirtissä.

Hankeaikana käsiteltäviä asioita oli 64 §. Ohjausryhmän sihteerinä ja käsiteltävien asioiden valmistelija on toiminut hankepäällikkö Marianne Hemgård.

Ohjausryhmän asettama työvaliokunta on kokoontunut kahdesti. Lisäksi kulttuuritapahtumia suunnittelemaan on osallistunut koko joukko ihmisiä kummassakin kylässä erinäisissä palavereissa.

Yhteishankkeen hallinnointia ja toteutusta on vaikeuttanut Interreg –osion ja Tacis –osion toteutuminen suurimmaksi osaksi eriaikaisina rahoitus sopimusten viipymisestä johtuen. Samasta syystä Interreg –osio typistyi käytännössä yhdessä vuodessa toteutettavaksi.

5.2. Henkilökunta

Projektipäällikkö Marianne Hemgård on ainoa kokopäivätoiminen hankkeeseen palkattu. Laskennallisiin kustannuksiin sisältyviä työtunteja on kunnan henkilökunta tehnyt lisäksi 596,93 h (tähän ei sisälly Domnan Pirtin kunnostukseen liittyviä työtunteja) ja talkootyötunteja 89.

Yhteistyökumppaneiden henkilökunnasta on hankkeen toteuttamiseen osallistunut HUMAK Haapaveden Kampuksesta lehtori Matti Strömmer, Kainuun Museosta rakennustutkija Päivi Tervonen. Metsähallituksen laskennallinen rahoitusosuus on muodostunut Kerttu Härkösen ja Riitta Nykäsen työpanoksesta. Laskennallisia työtunteja on heille kertynyt 188.

Projektipäällikkö on osallistunut Joensuun Yliopiston järjestämään Ruslex –koulutukseen Kajaanissa (1pv) ja kaksipäiväiseen Kuivakäymäläseminaariin Turussa (osallistumisen perusteena on pyrkimys hankkeen kautta vaikuttaa kylien fyysisten rakenteiden parantamiseen ja luontomatkaailun tarpeet) Lisäksi projektipäällikkö on yhdessä Marketta Kovalaisen ja Ilmari Schepelin kanssa osallistunut Tacis-seminaariin Joensuussa sekä Svetlana Remsun ja Lilja Veselovan kanssa Tacis -seminaariin Petroskoissa. Jälkimmäisten osallistuminen on kustannettu Tacis –osiosta.

5.3. Hankkeen kirjanpito ja tilintarkastus

Hankekirjanpito sisältyy kunnan kirjanpitoon omilla kustannuspaikoillaan:

1815280000 Kehittämisosio

1883110000 Investointi-osio, tilausnumerolla 1870014

1815180100 Laskennalliset kustannukset (kunta)

Projektipäällikkö on tarkastanut laskut ja kirjannut kaikki menokohdat myös erilliseen pääkirjan selvitykseen. Kunnan hallintomenettelyn mukaisesti laskut on hyväksynyt hallintojohtaja Pekka Kemppainen.

Talousasioista vastaa kunnan talousjohtaja Matti Mulari.

Hankkeen tilintarkastuksen suorittaa kunnan tilintarkastaja:

Paula Hellén-Toivanen

JHTT, Manager

KPMG Kunta Oy

Isokatu 32 C

90100 Oulu

Tel: +358 (0)20 7603000

Fax: +358 (0)20 7603063

GSM +358 (0)40 532 2085

E-mail: paula.hellen-toivanen@kpmg.fi

Business ID of the company: 0746285-7

6. Hankkeen vaikuttavuuden arviointi ja jatkuvuus.

Kokonaisuutena Itärajan retkeilyreitien kehittäminen, kunnostettu Domnan Pirtti ja Kuivajärven matkailun yhteistyömalli palvelee alueen matkailun kehittymistä ja etenkin Kalevalapuistojen matkailua tulevaisuudessa. Matkailu- ja kulttuuriyhteydet Vienan Karjalaan ja Kalevalan kansallispuistossa toimijoihin vahvistaa edelleen alueen matkailupainoarvoa.

Hankkeen tavoitteisiin kirjattuja uusia pysyviä työpaikkoja tai uusia yrityksiä ei tässä vaiheessa vielä ole syntynyt, mutta edellytykset tälle on luotu. Niiden syntymiseen tarvittaneen enemmän aikaa, jolloin hanketta on enää vaikea nähdä katalysaattorina.

Itärajan retkeilyreitiselvitystä käytetään hyväksi tulevissa reitin kehittämishankkeissa. Selvitys vaikuttanee tulevaisuudessa reittiä käyttävien matkailujärjestäjien ja Metsähallituksen välisiin yhteistyömuotoihin.

Matkailujärjestäjien odotukset Vuokkiniemen kylän palvelurakenteiden suhteen on selkiytynyt ja odotukset matkailun kehittämiseen siellä osaltaan motivoi paikallisia näiden kehittämiseen.

Hankkeessa siis saavutettiin lähes kaikki sille asetetut tärkeimmät konkreettiset tavoitteet.

Nuorisoyhteistyön osalta, lähinnä Hanslankarinuorten vähäinen kiinnostus osallistua kansainväliseen toimintaan, saavutukset jäivät tavoitteista. Vuokkiniemen työpajalaisten Hanslankareiden nuoria alhaisempi ikä saattoi olla tähän osasyynä. HUMAK:lta jäi yksi matka työpajojen opintosuunnitelman tekemiseksi suorittamatta vastaavan lehtorin vaihduttua. Tämä toteutetaan Tacis –osiossa ja muulla kontaktilla.

Kalevalapuistot –näyttely ja siihen liittyvä esite hanke-esittelyineen ei toteutunut, mutta aineisto on koossa toteutettavaksi seuraavissa hankkeissa kuten tavoitteisiin oli kirjattu. Erillisen hanke-esitteen julkaisemisesta ei katsottu olevan konkreettista hyötyä, joten sen ja Domnan Pirtti- ja Itärajan retkeilyreittien esitteiden sijaan toteutettiin Kuiva-Hietajärvi – Suomussalmen vienalaiskylät -esite, jossa myös Itärajan retkeilyreittiä lyhyesti esitellään.

Suomussalmella 18.01.2007

Marianne Hemgård
projektipäällikkö